

Foro Territorio Rural Resiliente

SANTIAGO DE COMPOSTELA 28/05/26

Mesa de traballo

Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal

Acta 2ª Xuntanza 28/04/2026

Coordina: Laboratorio do Territorio - USC

ORGANIZA

Fundación
Juana de Vega

USC LABORATE
LABORATORIO DO TERRITORIO

COLABORA

FUNDACIÓN
ROBERTO RIVAS

COLEXIO
PROFESIONAL
DE XORNALISTAS
DE GALICIA

Fundación RIA
Rede de Innovación Arousa

Autores: Laboratorio do Territorio - USC

Índice

1. Resumo Executivo	3
Activación da terra e dos MVMC como motores territoriais	3
Remuda agraria e novos proxectos agrogandeiros	3
Ordenación dos usos e redución do conflito agroforestal	4
Estruturas territoriais, cadeas de valor e gobernanza	4
Corolario.....	5
2. Introducción.....	6
3. Funcionamento da mesa de traballo	6
4. Resumo dos temas prioritarios da 1ª xuntanza	6
5. Liñas estratéxicas	8
6. Descrición de medidas para cada Liña Estratéxica	10
Liña estratéxica <i>Activación da propiedade agraria</i>	10
Liña estratéxica <i>Re-activación dos MVMC</i>	16
Liña estratéxica <i>Impulso á remuda agraria e novos proxectos agrogandeiros</i>	21
Liña estratéxica <i>Reforzar as estruturas territoriais para atraer e viabilizar novas actividades agrarias</i>	26
Liña estratéxica <i>Reducir o conflito entre usos agroganderos e forestais</i>	28
Liña estratéxica <i>Gobernanza e sensibilización</i>	32
7. ANEXO: Comentario ás medidas no cuestionario previo.....	36
8. ANEXO II. Valoración medidas	43

1. Resumo Executivo

Este resumo re-elabora as conclusións da segunda xuntanza da mesa de traballo Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal do **Foro Territorio Rural Resiliente**, celebrada no IBADER, Campus Terra de Lugo, o 28 de abril de 2026, coordinada polo Laboratorio do Territorio da USC.

O documento recolle as reflexións da mesa, a priorización das liñas estratéxicas e a descrición de 37 medidas orientadas á mobilización e xestión activa do espazo agroforestal galego.

Activación da terra e dos MVMC como motores territoriais

A activación da propiedade agraria constitúe a prioridade central. As medidas propoñen procedementos abreviados para parcelas de titularidade descoñecida, autorización áxiles para uso temporal daquelas abandonadas, visores integrados de mobilidade da terra, unidades comarcais de esclarecemento da titularidade e protocolos de intercambio de información entre administracións.

Pola súa dimensión territorial e pola súa natureza comunitaria, os MVMC poden actuar como verdadeiros tractores da mobilización, recuperación e xestión conxunta da terra. Para iso precisan actualización normativa, asistencia integral técnica, xurídica, económica e social, apoio á mediación comunitaria e á resolución de conflitos internos, tratamento da cuestión dos veciños ausentes e impulso de proxectos de monte multifuncional.

A reactivación dos MVMC debe orientarse a usos que xeren mosaicos produtivos e ambientais: gandería extensiva, cun foco claro no silvopastoralismo, apicultura, micoloxía, turismo sostible, prevención de incendios e xestión compartida. Tamén é clave crear redes de aprendizaxe entre comunidades, recoñecer as experiencias que xa funcionan e habilitar recursos para que comunidades con maior capacidade poidan acompañar a outras. As entidades locais e as mancomunidades son actores clave, dotándoos dos recursos axeitados, para acompañar ás comunidades máis febles. Así, os MVMC deben pasan a formar parte da estratexia xeral de activación da terra.

Remuda agraria e novos proxectos agrogandeiros

A remuda agraria require un epígrafe propio porque non é só unha cuestión de acceso á terra. Incorporarse ao agro implica construír un proxecto produtivo e vital viable, con terra, vivenda, instalacións, formación, financiamento, asesoramento legal e fiscal, acompañamento social e

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

conexión coa comunidade local. Sen ese enfoque integral, as axudas illadas non chegan a resolver as barreiras reais de entrada.

As medidas máis relevantes nesta liña son os portelos únicos comarcais, os itinerarios integrais de incorporación, a entrada progresiva no sector, o fortalecemento do Banco de Explotacións e a creación de bolsas de asistencia técnica e mentoría. Deben recoñecerse explotacións pequenas, agricultura a tempo parcial, proxectos extensivos, modelos agroecolóxicos e calendarios de desenvolvemento das novas iniciativas máis longas. O sistema de axudas debería adaptarse aos ritmos reais dos proxectos, non obrígalos a encaixar nun molde pensado para grandes investimentos ou para explotacións xa consolidadas.

A remuda tamén depende da transmisión de coñecemento e confianza entre xeracións. Fórmulas como contratos de relevo agrario, titorías entre persoas próximas á xubilación e novos entrantes, e mentorías remuneradas poden facilitar transicións ordenadas. A viabilidade produtiva debe completarse con calidade de vida: vivenda, coidados, conciliación, igualdade, servizos de proximidade e cadeas de valor que permitan capturar máis valor no territorio.

Ordenación dos usos e redución do conflito agroforestal

A competencia entre usos agrarios e forestais é un dos principais focos de tensión. O documento aposta por ordenar o espazo agroforestal segundo a aptitude do solo, evitando a perda irreversible de superficie agraria útil e reducindo a expansión forestal desordenada. Propóñense cartografías de aptitude e prioridade de usos, zonas de preservación agraria estratéxica e mellor coordinación entre planeamento urbanístico, ordenación agroforestal e instrumentos de mobilidade da terra.

O risco de incendio debe incorporarse como criterio transversal de ordenación. O silvopastoralismo aparece como unha solución ponte entre usos forestais e gandeiros: permite reducir combustible vexetal, crear discontinuidades, manter espazos abertos e xerar actividade produtiva en áreas forestais. A súa expansión precisa acordos entre propietarios e gandeiros, asesoramento legal, modelos de compensación, apoio técnico e aprendizaxe a partir de experiencias existentes.

Estruturas territoriais, cadeas de valor e gobernanza

A activación territorial require estruturas de proximidade con capacidade real de acompañamento. Concellos, GDR, oficinas rurais, Polos de emprendemento, deputacións, universidades, cooperativas e organizacións sociais deben coordinarse para apoiar proxectos novos e maduros, mobilizar recursos e resolver bloqueos. Os plans comarcais de mobilización e xestión activa poden

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

traducir as liñas estratéxicas a cada territorio, sempre combinando escala comarcal con capacidade de baixar á parroquia ou á aldea cando sexa necesario.

A viabilidade económica tamén depende das cadeas de valor. Cómpre apoiar centros compartidos de transformación, almacenamento e comercialización que permitan a pequenos produtores transformar e vender sen asumir investimentos imposibles; estruturas colectivas de venda; circuitos curtos; compra pública alimentaria. A avaliación do impacto territorial das axudas debería axudar a orientar mellor os recursos cara a emprego de calidade, fixación de poboación e sustentabilidade.

Finalmente, a gobernanza e a sensibilización son condicións de fondo. A educación territorial, as campañas sobre deberes asociados á propiedade, a difusión de boas prácticas e a creación dun cadro de mando público poden reforzar unha nova cultura da terra: máis corresponsable, máis transparente e máis orientada á acción. A mobilización do rural non se resolverá só con normas e axudas; precisa coñecemento compartido, confianza social e capacidade de execución.

Corolario

A mesa traslada unha mensaxe de fondo: a mobilización da terra agraria require pasar da ferramenta illada ao ecosistema territorial de apoio. Non abundan leis, visores ou axudas separadas; cómpre integralas con mediación, proximidade, planificación, capacidade técnica, financiamento e corresponsabilidade social. As medidas máis estratéxicas son aquelas que conectan instrumentos existentes, reforzan a capacidade administrativa e local, activan propietarios e usuarios, e permiten experiencias demostrativas con aprendizaxe e réplica. O seguinte paso debería ser priorizar un número reducido de accións tractoras, definir responsables, seleccionar territorios piloto e establecer indicadores simples que permitan avaliar resultados. De xeito sintético:

- Concentrar a acción inicial na activación da terra e nos MVMC, integrando información, mediación, instrumentos de recuperación, xestión conxunta e proxectos demostrativos con resultados visibles.
- Dotar a remuda agraria dun tratamento específico, con itinerarios integrais, contratos de relevo, entrada progresiva, vivenda, acompañamento multidisciplinar e financiamento adaptado á pequena escala cun foco decidido nos modelos agroecolóxicos.
- Avanzar na ordenación agroforestal con criterios de aptitude, preservación da SAU, soberanía alimentaria, prevención de incendios e compatibilidade entre usos agrarios, gandeiros e unha silvicultura activa e multifuncional.
- Crear unha gobernanza territorial útil, con responsabilidades claras, plans comarcais, apoio técnico de proximidade, avaliación simple e mecanismos de aprendizaxe entre experiencias.

2. Introducción

Este documento recolle un resumo das reflexións recollidas durante a 2ª xuntanza da Mesa de traballo ‘Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal’ do Foro Territorio Rural Resiliente. A xuntanza tivo lugar no IBADER (Campus Terra – Lugo) o 28 de Abril de 2026.

No procesado da información recollida durante a xuntanza utilizáronse ferramentas de IA. Todos os resultados obtidos foron revisados e editados posteriormente.

3. Funcionamento da mesa de traballo

A mesa de traballo componse de persoas de diferentes ámbitos profesionais e experiencia asociada á xestión de terras¹, en particular nos sectores agrogandeiro e forestal. A mesa está coordinada polo Laboratorio do Territorio (LaboraTe) da USC.

A primeira xuntanza da mesa foi o 17 de marzo de 2026 e a segunda o 28 de Abril. Antes da 1ª xuntanza a coordinadora elaborou e enviou ás persoas participantes un documento de partida sentando as bases da reflexión. Acompañando dito texto remitiuse un cuestionario para identificar os puntos de acordo e disenso en relación ao dito documento.

A partir das conclusións da 1ª xuntanza, a coordinadora derivou seis liñas estratéxicas de actuación articuladas a través de trinta e seis medidas. As liñas e medidas foron valoradas e desenvoltas por parte das persoas integrantes da mesa.

As conclusións da mesa de traballo presentaranse e debateranse nunha audiencia máis ampla no evento do Foro Territorio Rural Resiliente que terá lugar o 28 de Maio na Cidade da Cultura de Galicia, en Santiago de Compostela.

4. Resumo dos temas prioritarios da 1ª xuntanza

A. O problema estrutural do abandono e a seguridade xurídica

- O abandono de terras é un problema estrutural agravado pola dificultade de actuar legalmente sobre propiedades privadas abandonadas ou con titulares descoñecidos.
- A propiedade debe entenderse non só como un dereito, senón tamén como unha responsabilidade de mantemento e xestión.
- Propóñense mecanismos simplificados para permitir a xestión temporal de parcelas abandonadas por parte de colindantes activos ou terceiros interesados.
- O marco normativo actual resulta pouco áxil e pouco adaptado, polo que cómpre introducir instrumentos máis operativos para mobilizar terra abandonada.

---

¹ O termo xestión de terras refírese ás accións, instrumentos e iniciativas que facilitan o acceso e xestión activa da terra, abordando as posibles limitacións estruturais da configuración da propiedade.

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

B. Información sobre a propiedade e a mobilidade da terra

- A mobilidade da terra está limitada non só pola fragmentación, senón tamén pola opacidade da propiedade e pola dificultade para identificar titulares e condicións das parcelas.
- Faise necesario mellorar o acceso á información mediante visores, integración de bases de datos e mecanismos de investigación da titularidade en casos de interese público.
- A Lei de recuperación da terra agraria de Galicia é vista como unha ferramenta útil, pero aínda pouco áxil e insuficientemente adaptada á realidade local.
- A mobilización efectiva require combinar información, tecnoloxía, soporte legal, asesoramento especializado e mediación social de proximidade.

C. Montes veciñais como motores

- Os montes veciñais en man común teñen un alto potencial como dinamizadores territoriais e como ferramentas de xestión conxunta da terra.
- Poden contribuír a reagrupar superficie, xerar actividade económica, fixar poboación e ordenar mellor o territorio.
- Para exercer ese papel precisan máis apoio técnico, social e económico, ademais dunha actualización urxente do seu marco normativo.
- A conflitividade interna e a cuestión dos “veciños ausentes” son obstáculos centrais que cómpre abordar para reforzar a súa capacidade de actuación.

D. Desenvolvemento de iniciativas

- A falta de iniciativas non pode atribuírse só á administración, xa que tamén existe responsabilidade por parte de propietarios, comuneiros, gandeiros, técnicos e axentes locais.
- O principal déficit está na ausencia de apoio técnico e de perfís dinamizadores capaces de transformar ideas en proxectos viables e aprobables.
- Faise necesario un modelo de traballo coordinado no que o promotor achegue coñecemento do territorio, os técnicos dean viabilidade e a administración reciba propostas maduras.
- A iniciativa local e privada é clave, pero precisa estruturas estables de acompañamento que hoxe resultan insuficientes.

E. Da importancia de atraer e apoiar a remuda agraria

- A incorporación de novas persoas ao agro depende non só da rendibilidade, senón tamén da calidade de vida, das condicións laborais e da posibilidade de construír un proxecto vital no rural.
- O sector precisa modelos de acompañamento máis integrais, con formación práctica, asesoramento interdisciplinar e estruturas de proximidade.
- O acceso á terra, á vivenda, ás instalacións e á mediación segue a ser unha das grandes barreiras para a remuda agraria.
- Sen abordar de maneira específica a situación das mulleres, os coidados e a desigualdade estrutural no rural, non haberá relevo xeracional sostible.

F. Sobre a influencia dos diferentes modelos produtivos e das cadeas de valor

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

- Non todos os modelos produtivos ofrecen a mesma rendibilidade, as mesmas condicións laborais nin o mesmo impacto territorial.
- O produtivismo intensivo non garante mellores marxes nin mellor calidade de vida, e pode desincentivar a incorporación da mocidade.
- Modelos máis diversificados ou extensivos poden resultar máis atractivos se melloran a relación entre ingresos, esforzo, tempo e sustentabilidade territorial.
- A rendibilidade depende tamén da cadea de valor, polo que cómpre reforzar transformación, comercialización e capacidade de capturar valor no territorio.

G. Competencia entre usos agrarios e forestais e impacto da expansión forestal

- A competencia entre usos agrarios e forestais é un dos principais eixos de tensión territorial, especialmente en contextos de abandono e expansión forestal.
- Parte do debate advertiu dunha secuencia de abandono, forestación e perda difícilmente reversible de superficie agraria útil.
- O silvopastoralismo apareceu como o principal punto de encontro entre posicións agrarias e forestais, aínda que precisa máis apoio para expandirse.
- A ordenación dos usos debería guiarse pola aptitude do solo e por unha mellor análise dos impactos económicos, sociais e ambientais de cada modelo.

H. Sensibilización, educación e concienciación

- A mobilización do rural non depende só de leis e axudas, senón tamén dun cambio cultural na forma de entender a terra e a propiedade.
- A educación debe incorporar de maneira máis directa a realidade do territorio e a responsabilidade asociada á propiedade rural.
- Existe unha contradición entre a alta sensibilidade social ante os incendios e a escasa disposición a mobilizar ou xestionar terras antes de que ardan.
- A sensibilización debe servir para activar a iniciativa desde a base e superar a actitude pasiva de esperar solucións exclusivamente externas.

5. Liñas estratéxicas

A partir dos oito temas prioritarios, definíronse **seis liñas estratéxicas de actuación** para dar resposta aos principais retos:

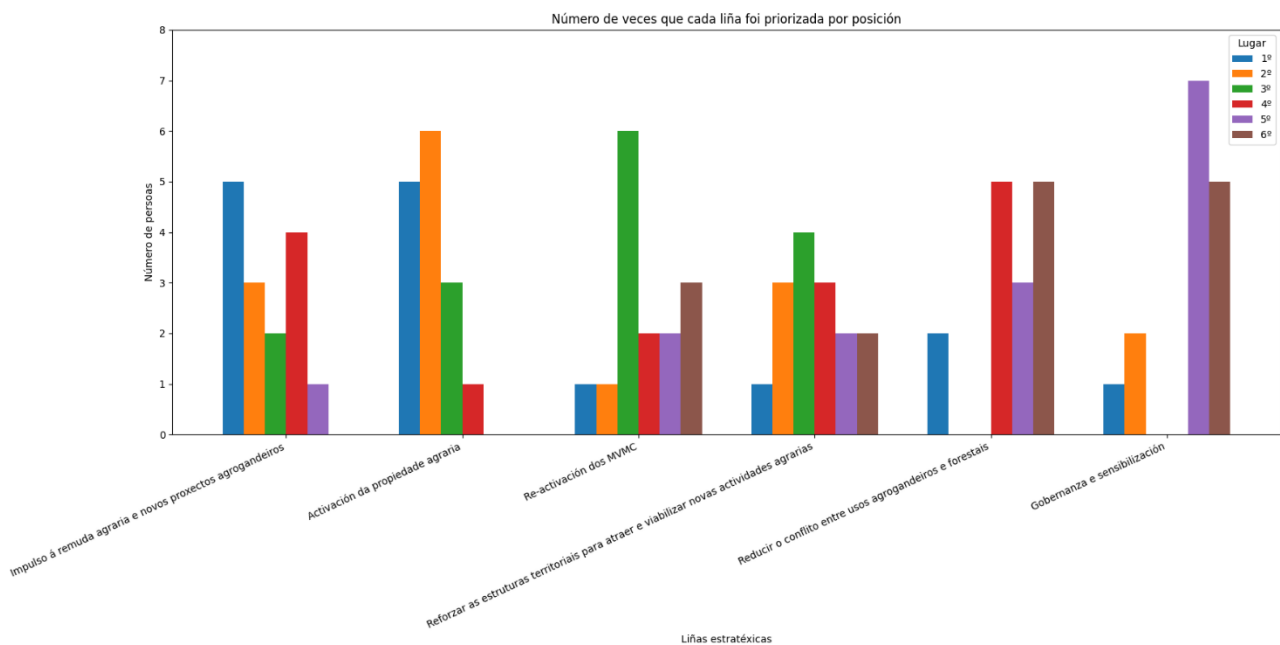
- Activación da propiedade agraria
- Re-activación dos MVMC
- Impulso á remuda agraria e novos proxectos agrogandeiros
- Reforzar as estruturas territoriais para atraer e viabilizar novas actividades agrarias
- Reducir o conflito entre usos agrogandeiros e forestais
- Gobernanza e sensibilización

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

Cada liña estratéxica inclúe unha serie de medidas concretas para o seu desenvolvemento. En total, definíronse 37 medidas.

As persoas participantes asignaron prioridade relativa ás liñas, sendo as tres de maior importancia relativa: (1) Activación da propiedade agraria, (2) Impulso á remuda agraria e novos proxectos agrogandeiros e (3) Re-activación dos MVMC. Na seguinte gráfica amósase o número de veces que cada liña foi priorizada en cada posición (da 1ª a 6ª).

As medidas operativas foron valoradas, no seu conxunto, de xeito moi positivo, aínda que con diferencias entre elas. A valoración media de cada medida, segundo as puntuacións asignadas polas persoas participantes que respostaron ao cuestionario recóllense no **ANEXO II**. Valoración medidas.

6. Descripción de medidas para cada Liña Estratéxica

A continuación faise unha descripción de cada unha das medidas. A descripción elaborouse a partir de tres tipos de materiais complementarios: as respostas ao cuestionario enviado con anterioridade á segunda xuntanza, as fichas de medida cumprimentadas polas persoas participantes durante a xuntanza e, adicionalmente, as notas das conversas grupais que se tiveron no mesmo encontro.

Ao final de cada Liña Estratéxica recóllense as novas propostas aportadas a través do cuestionario, comparándoas, de se-lo caso, coas medidas xa presentes no listado inicial e comentadas polas persoas participantes.

Liña estratéxica *Activación da propiedade agraria*

MEDIDA	ENFOQUE DA MEDIDA	ACTORES E ROLES
Crear un procedemento abreviado para incorporación de parcelas de titularidade descoñecida ao Banco de Terras ou inclusión en mecanismos de mobilización	<p>A medida busca activar parcelas de descoñecidos abandonadas sen alterar de entrada a propiedade. O núcleo é permitir o uso e mantemento temporal de parcelas abandonadas por parte de colindantes activos, cunha fórmula que non implique expropiación nin perda automática dos dereitos da persoa propietaria.</p> <p>A medida require unha figura intermedia de mediación e acompañamento, tanto para contactar cos propietarios como para facilitar o proceso. A medida vese como un proceso que precisa intermediación, información, negociación e apoio técnico para ser aceptado e operativo. Unha opción sería que, coordinados polo Banco de Terras de Galicia, as asociacións, axentes locais, etc. asumisen ese rol vía axudas.</p> <p>A medida debería desenvolverse apoiándose en instrumentos existentes, especialmente o Banco de Terras. Poderíase potenciar con publicidade (para que se coñeza a posibilidade de xestionar este tipo de parcelas) e mirar de promover incentivos fiscais para os propietarios que se acollan a alugala /cedela... cando sexan identificados (exento na renda por exemplo).</p> <p>A medida debe traducirse en usos concretos e en resultados visibles sobre o terreo. Que os concellos teñan modelos normalizados (co amparo do Banco de Terras e a colaboración das organizacións territoriais) que permitan esa solicitude para xestionar esas terras, vixiando tamén o acaparamento.</p>	<p>A medida require o liderado da Xunta de Galicia e do Banco de Terras, co apoio dos concellos e entidades locais na detección, publicidade e validación territorial. Catastro e Rexistro deberían garantir o contraste de titularidades, mentres que mediadores ou axentes territoriais facilitarían dinamización de agricultores ou gandeiros interesados.</p>

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

Habilitar unha figura de autorización temporal de uso e mantemento de parcelas abandonadas para colindantes activos ou terceiros interesados, cun protocolo adaptado para preservar os dereitos dos propietarios	<p>A medida busca activar parcelas abandonadas sen alterar de entrada a propiedade. O núcleo é permitir o uso e mantemento temporal de parcelas abandonadas por parte de colindantes activos, cunha fórmula que non implique expropiación nin perda automática dos dereitos da persoa propietaria.</p> <p>A medida require unha figura intermedia de mediación e acompañamento, tanto para contactar cos propietarios como para facilitar o proceso. A medida vese como un proceso que precisa intermediación, información, negociación e apoio técnico para ser aceptado e operativo. Unha opción sería que, coordinados polo Banco de Terras de Galicia, as asociacións, axentes locais, etc. asumisen ese rol vía axudas.</p> <p>A medida debería desenvolverse apoiándose en instrumentos existentes, especialmente o Banco de Terras. Poderíase potenciar con publicidade (para que se coñeza a posibilidade de xestionar este tipo de parcelas) e mirar de promover incentivos fiscais para os propietarios que se acollan a alugala /cedela... cando sexan identificados (exento na renda por exemplo).</p> <p>A medida debe traducirse en usos concretos e en resultados visibles sobre o terreo. Que os concellos teñan modelos normalizados (co amparo do Banco de Terras e a colaboración das organizacións territoriais) que permitan esa solicitude para xestionar esas terras, vixiando tamén o acaparamento.</p>	<p>A medida require o liderado da Xunta de Galicia e do Banco de Terras, co apoio dos concellos e entidades locais na detección, publicidade e validación territorial. Catastro e Rexistro deberían garantir o contraste de titularidades, mentres que mediadores ou axentes territoriais facilitarían o contacto entre propietarios, colindantes activos e agricultores ou gandeiros interesados.</p>
Poñer en marcha un sistema de comunicación previa para limpeza, recuperación e posta en produción temporal de parcelas de descoñecidos por parte de agricultores locais	<p>A medida pretende establecer unha vía rápida para limpar, recuperar ou poñer temporalmente en produción parcelas de titulares descoñecidos, sempre cunha verificación previa da titularidade mediante Catastro e/ou Rexistro e intervención administrativa. A comunicación previa só debería operar cando a administración actúe como intermediaria ou garante, evitando que o agricultor local asuma en solitario conflitos fronte a propietarios que poidan aparecer. A medida pode conectarse coa investigación da propiedade, a prevención de incendios e, cando proceda, coa incorporación ao Banco de Terras ou con fórmulas de concorrencia ordenada.</p>	<p>A comunicación previa debería estar garantida pola Xunta de Galicia, os concellos e os servizos con presenza no territorio. Catastro, Rexistro e persoal funcionario serían necesarios para verificar titularidades, mentres que agricultores locais, colindantes e explotacións activas actuarían como usuarios potenciais. Seprona, axentes ambientais ou servizos de montes</p>

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

		poderían detectar abandonos, e o Banco de Terras para canalizar os casos que requiran mobilización formal.
Desenvolver visores integrados de mobilidade da terra, (por exemplo, inclíndo mapas de oportunidade agroforestal e rexistro de parcelas con oportunidade real de mobilización)	A medida aposta por mellorar a información dispoñible sobre mobilidade da terra mediante visores integrados, mapas de oportunidade agroforestal e rexistros de parcelas con posibilidades reais de mobilización. Búscase a interoperabilidade entre bases de datos, actualización do Catastro, calidade da información local e difusión efectiva das ferramentas dispoñibles. A Xunta, Catastro, Rexistro e concellos deberían coordinarse para que o visor funcione como instrumento práctico de detección de oportunidades, apoio a permutas e toma de decisións territoriais.	A Xunta de Galicia, a través do Banco de Terras e co apoio potencial do IET, debería impulsar e integrar o visor, apoiándose en Catastro, Rexistro da Propiedade e administracións fiscais para dispor de datos fiables. A validación de proximidade correspondería a concellos, oficinas rurais e técnicos comarcais, mentres propietarios, potenciais usuarios, GDR e entidades territoriais serían fontes e usuarios clave da ferramenta.
Crear unha unidade técnica de esclarecemento da titularidade e mediación a nivel comarcal	A unidade técnica de esclarecemento da titularidade e mediación debe servir para desbloquear a mobilidade da terra en ámbitos con abandono, fragmentación e titularidades incertas. A escala comarcal pode achegar capacidade técnica e coordinación con AGADER, Catastro e servizos xurídicos, pero cómpre garantir tamén proximidade local e conexión cos servizos técnicos municipais, oficinas rurais e outros actores existentes. A unidade debería ter un perfil mixto técnico-agrario, xurídico e notarial, actuar de maneira proactiva nos territorios con maior abandono e contar con persoal suficiente para que a investigación da titularidade sexa realmente operativa.	A unidade debería depender da Xunta de Galicia, AGADER e servizos provinciais ou comarcais, cun apoio técnico de Catastro, Rexistro, notariado e asesoría xurídica. Os concellos e outras entidades locais achegarían coñecemento de proximidade, e os mediadores técnico-xurídicos traballarían directamente con propietarios, herdeiros, comunidades de montes e persoas interesadas en mobilizar terra.

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

Establecer protocolos de intercambio de información entre administracións e rexistros	<p>A medida busca mellorar o coñecemento real sobre a propiedade e reducir a fragmentación informativa.</p> <p>A información relevante está dispersa entre administracións, rexistros, catastro, facenda e outros sistemas. A medida pretende poñer esa información en común ou, polo menos, facer posible que circule mellor entre institucións. O obxectivo de fondo é que a propiedade, o uso e a situación administrativa das fincas deixen de estar repartidos en bases de datos illadas.</p> <p>Non se trata só de compartir datos, senón de crear procedementos operativos e aceptados por todos os actores. Aparece a idea de facilitar o coñecemento a tódolos actores (cidadanía en xeral) dos protocolos, das ferramentas, fomentar o coñecemento entre distintas funcións e aceptar o intercambio dentro dun marco claro.</p> <p>Necesidade da normalización documental que abarate e axilice a regularización catastral. Proponse que notarios e rexistradores traballen con documentos normalizados que permitan abaratar os custos de aceptación de herdanzas que afectan ós predios rústicos. Isto abarataría os custos e permitiría actualizar catastro en boa medida (as veces custa máis o notario e o rexistro que o valor da propiedade en si mesmo). Isto suxire que os protocolos non deben limitarse ao nivel institucional xeral, senón baixar tamén ao tipo de documentos, formatos e procedementos que facilitan actualizar e armonizar a información sobre predios e titulares.</p> <p>A medida pode apoiarse en ferramentas compartidas, como visores conxuntos e bases de datos interoperables.</p> <p>Apareceron propostas como visores conxuntos sobre propiedade e usos, bases de datos e acordos específicos entre organismos.</p> <p>Fálase da necesidade de regularización catastral, aínda que sexa paulatina débese comezar xa.</p>	<p>As administracións públicas son o actor central. O seu rol sería poñer en común información, organizar os protocolos, subscribir convenios, coordinar fluxos de datos e crear ou compartir ferramentas como visores ou bases interoperables.</p> <p>Notarios e rexistradores son actores especialmente relevantes. O seu papel sería contribuír á normalización documental, simplificar procedementos e custes, facilitando a actualización da información xurídica sobre a propiedade e apoiar procedementos que permitan mellorar a conexión entre actos formais e rexistros administrativos.</p> <p>Catastro aparece claramente como actor chave, tanto pola regularización catastral como polas relacións con outros organismos. O seu rol é esencial para actualizar, contrastar e compartir información territorial e parcelaria. Facenda / administración fiscal tamén para coñecer mellor a realidade das fincas que se venden. O seu papel estaría ligado ao intercambio de información sobre transmisións e</p>
--	---	--

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

		<p>movementos patrimoniais que poden ser útiles para actualizar o coñecemento territorial.</p> <p>Organismos sectoriais e axencias públicas, como FOGGA, FEGA ou outros semellantes, poden contribuír achegando información complementaria de uso, actividade agraria, etc.</p> <p>As entidades locais e persoas con coñecemento de proximidade, poden ter un papel práctico como coñecedores da realidade local.</p>
Desenvolvemento efectivo dos instrumentos de recuperación da terra agraria	<p>Esta proposta derívase da lectura transversal das anteriores e doutras moitas nas seguintes liñas estratéxicas. Concrétase en tres suxestións:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Asegurar a implantación efectiva e suficiente dos instrumentos, cunha axeitada dotación de recursos e continuidade temporal a través dun enfoque estratéxico - Impulsar a súa coordinación entre eles e, sobre todo, con outros instrumentos e actores do territorio - Avaliar os procesos de execución e seu rendemento para facer os axustes necesarios na súa mellora	<p>Como responsable directa, AGADER é o actor máis relevante nesta medida, así como a Subdirección de Planificación da Extensión Agraria. Os municipios rurais identifícanse como actores clave na axeitada conexión co ámbito local, así como GDRs e Oficinas Rurais dinamizando oferta e demanda. Outras entidades poden xogar un papel en función da comarca.</p>

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

Nova proposta	Medida previa que concreta	Comentarios
<p>Aplicar intensivamente os instrumentos de mobilización e recuperación de terras, especialmente polígonos agropecuarios e agrupacións de xestión conxunta. Recuperar a investigación da propiedade por denuncia.</p>	<p>Desenvolvemento efectivo dos instrumentos de recuperación da terra agraria; Lanzar convocatorias territorializadas de proxectos piloto; Crear unha unidade técnica de esclarecemento da titularidade e mediación.</p>	<p>Concreta a necesidade de aplicar con máis intensidade instrumentos xa existentes. A referencia á investigación da propiedade por denuncia engade unha vía procedemental específica que podería incorporarse ao bloque de titularidade e recuperación da terra.</p>
<p>Publicar listados por parroquias das parcelas de titularidade descoñecida.</p>	<p>Desenvolver visores integrados de mobilidade da terra; Crear unha unidade técnica de esclarecemento da titularidade e mediación; Establecer protocolos de intercambio de información entre administracións e rexistros.</p>	<p>Concreta como facer visible a información sobre titularidades descoñecidas. A escala parroquial reforza a proximidade territorial, aínda que habería que coidar protección de datos, seguridade xurídica e riscos de conflito local.</p>

Nova proposta	Posible nova medida adicional	Comentarios
<p>Canon por abandono ou fondo de compensación de custos de non xestión da terra.</p>	<p>Crear instrumentos económicos de corresponsabilidade pola non xestión da terra abandonada ou infrautilizada.</p>	<p>A proposta conecta cos deberes da propiedade e coa activación de parcelas abandonadas, pero introduce unha ferramenta económica nova. Podería incluír canon, fondo de compensación ou outros mecanismos que fagan que a non xestión teña consecuencias económicas, con cautelas para titularidade descoñecida, falta de capacidade económica ou situacións de conflito.</p>

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

Liña estratéxica **Re-activación dos MVMC**

MEDIDA	ENFOQUE DA MEDIDA	ACTORES E ROLES
Promover unha actualización normativa específica dos MVMC atendendo ás novas realidades e retos territoriais	A actualización normativa dos MVMC debe responder ás novas funcións territoriais dos montes veciñais e á súa posible contribución á mobilización de terras, á xestión multifuncional e á prevención de incendios. A reforma legal debe ir acompañada de apoio próximo, formación, persoal especializado e estruturas de acompañamento integral, evitando que todo quede nunha modificación normativa sen capacidade práctica. A escala parroquial e comunitaria resulta especialmente importante, polo que Parlamento, Xunta e comunidades de montes deberían combinar revisión normativa con asesoramento, mediación e dinamización territorial.	A actualización normativa debería ser impulsada polo Parlamento de Galicia e a Xunta de Galicia, incorporando ás comunidades e federacións de MVMC como fonte principal de necesidades reais. Concellos e parroquias achegarían apoio de proximidade, e xuristas, técnicos forestais, entidades de acompañamento, universidades e observatorios axudarían a converter a reforma en procedementos aplicables.
Crear un programa de asistencia integral técnica, xurídica, económica e social para os MVMC, en particular para a mediación comunitaria para conflitos internos e cuestión dos veciños ausentes	Medida de apoio integral, non un asesoramento puntual. A medida se entende como un dispositivo estable de acompañamento que debe integrar dimensións técnicas, xurídicas, económicas e sociais, incluíndo facilitar a execución e acompañar procesos complexos de gobernanza comunitaria. O núcleo da medida é a mediación comunitaria e a mellora da gobernanza interna dos MVMC. A asistencia integral cobra sentido sobre todo para abordar conflitos internos, problemas de participación, dificultades organizativas e a cuestión dos veciños ausentes. A medida debe estar pegada ao territorio e operar desde estruturas de proximidade. Require presenza territorial, coñecemento do contexto local e canles reais de acompañamento. Por iso Concellos e mancomunidades de MVMC poderían ser, se se dotan dos recursos axeitados, entidades activadoras e estruturas facilitadoras como pezas relevantes para a súa	Os MVMC / CMVMC teñen o papel central. Os concellos aparecen como actor clave de proximidade. O seu rol sería servir de apoio institucional inicial, facilitar a relación coa administración, acompañar comunidades con menor capacidade organizativa, canalizar solicitudes de axuda e actuar como ponte nos casos máis fráxiles ou bloqueados. As mancomunidades poden desempeñar un papel de coordinación supralocal. Poden servir para organizar apoio compartido, dar escala ao programa, facilitar interlocución e crear unha estrutura intermedia máis estable que a acción illada de cada comunidade.

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

	<p>execución. Posible programa de apoio e asesoramento aos Concellos e Mancomunidades para asistir ás CMVMC. Iso non exclúe ao sector privado de consultoría de manter un rol relevante.</p> <p>A implementación debe ser focalizada, gradual e con continuidade. Non todos os MVMC precisan o mesmo tipo de intervención nin están no mesmo punto. A medida debería comezar en comunidades con máis necesidades ou cunha mínima disposición para participar. Ademais, a asistencia debe sosterse no tempo, con plans plurianuais.</p> <p>Esta intervención pode ligarse e apoiarse en medidas xa existentes, impulsando a aplicación de certa normativa, as axudas á ordenación e plans de xestión a clarificación da propiedade, o deslinde, a ordenación e a activación de estruturas de apoio.</p>	<p>A Xunta de Galicia, e en particular a dirección xeral competente, ten un papel normativo, técnico e de coordinación institucional. Correspóndelle activar o marco de apoio, aplicar a normativa vixente, impulsar programas de asistencia, habilitar recursos e ordenar a intervención para que non dependa só de iniciativas dispersas.</p> <p>As deputacións poden contribuír sobre todo en financiamento, apoio técnico complementario e reforzo da coordinación territorial.</p> <p>Entidades facilitadoras ou activadoras, como o Observatorio dos montes comunais e baldíos e outras estruturas de acompañamento (Fundacións, Universidade...), poden asumir funcións de impulso inicial, metodoloxía, facilitación, formación e dinamización a maior escala territorial.</p> <p>A comunidade local e os habitantes teñen un rol importante na participación, na identificación de problemas, na validación social das solucións e na reconstrución da gobernanza comunitaria.</p>
<p>Facilitar a participación de MVMC como entidades promotoras de proxectos de mobilidade e xestión conxunta</p>	<p>A medida recoñece os MVMC como actores con capacidade real para impulsar proxectos de mobilidade e xestión conxunta, especialmente polo seu peso territorial en provincias como Lugo e Ourense. Para que esa participación sexa efectiva fan falta información previa, incentivos fiscais, apoio administrativo e recoñecemento do seu papel como entidades promotoras. A Xunta, concellos e comunidades de montes deberían facilitar a súa participación en polígonos agroforestais,</p>	<p>Os MVMC deberían actuar como entidades promotoras principais, acompañados pola Xunta de Galicia e os concellos na habilitación de instrumentos, incentivos e apoio administrativo. O Banco de Terras/BANTEGAL, os GDR, as federacións de montes e as entidades de acompañamento poderían articular a participación de propietarios particulares, comuneiros e explotacións interesadas.</p>

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

	agrupacións de terras e proxectos dinamizadores, reforzando a función dos MVMC como entidades sociais que reinvesten no territorio.	
Priorizar financiamento para proxectos demostrativos de monte multifuncional	A priorización de financiamento para proxectos demostrativos de monte multifuncional busca superar unha visión do monte centrada case exclusivamente na produción madeireira. A medida debe apoiar proxectos a escala suficiente, preferiblemente mancomunada, que combinen gandería extensiva, aproveitamentos micolóxicos, apicultura, turismo sostible e outras actividades compatibles. Estes proxectos deben demostrar que os mosaicos produtivos e ambientais poden reducir o risco de incendios, xerar renda local e ofrecer alternativas máis resilientes que os monocultivos forestais.	O financiamento debería estar liderado pola Xunta de Galicia e outros fondos públicos, con MVMC, mancomunidades e comunidades locais como promotoras. Gandeiros extensivos, apicultores, produtores forestais e iniciativas micolóxicas ou turísticas operarían os usos multifuncionais, co apoio de concellos, GDR, universidades, centros de investigación e servizos técnicos para acompañar e avaliar os proxectos.
Promover o intercambio de experiencias, colaboración e cooperación dos MVMC, particularmente os colindantes e/ou do mesmo territorio	A medida busca crear redes reais entre MVMC, non só espazos formais de contacto. Unha vía para que as comunidades aprendan unhas doutras, compartan problemas e solucións, e poidan colaborar en cuestións prácticas. Hai unha idea bastante clara de que os MVMC pequenos ou con menos experiencia poden beneficiarse moito do contacto con outros que xa teñen percorrido, especialmente no mesmo territorio ou en zonas colindantes. Identificación, visibilización e sistematización de experiencias útiles. Accións como crear un catálogo de experiencias, facer un labor de visibilización, recompilar boas prácticas e poñer en valor casos que sirvan de referencia. Menciónase expresamente o papel do Observatorio dos montes comunais e baldíos, e a idea de facer publicacións ou materiais divulgativos.	Os propios MVMC e, particularmente, as súas xuntas directivas son o actor central. As mancomunidades aparecen como estrutura territorial especialmente relevante. O seu papel podería ser o de articular cooperación supracomunitaria, organizar espazos comúns de traballo e facilitar a relación entre MVMC colindantes ou dun mesmo ámbito. O observatorio dos montes comunais e os baldíos e outras entidades dinamizadoras (como fundacións, universidades) aparecen como pezas clave en varios momentos. O rol que se lle atribúe é identificar e recompilar experiencias, poñer en contacto comunidades, convocar, sistematizar información, elaborar catálogos e contribuír á visibilización pública

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

	<p>A cooperación debe ter unha base territorial e funcional. Cooperación especialmente útil entre comunidades colindantes, do mesmo territorio ou con problemas semellantes.</p> <p>Compoñente claro de apoio á xestión compartida e á activación do territorio.</p> <p>Vincular a cooperación con cuestións como prevención de lumes, continuidade espacial da xestión, divulgación de dificultades específicas, cooperación fronte ao minifundio e mellora da capacidade de actuar en territorios fragmentados.</p> <p>A medida require intermediación e apoio externo para ser activada.</p> <p>Necesidade de estruturas que convoquen, conecten, coordinen, documenten experiencias e dean apoio técnico, polo menos nunha fase inicial.</p>	<p>das boas prácticas. Atribúselles capacidade para coordinar encontros e experiencias, para estimular o proceso, documentar aprendizaxes, apoiar procesos de sistematización e contribuír á difusión e avaliación das experiencias.</p> <p>As asociacións de propietarios son mencionadas como posibles interlocutores ou colaboradores. O seu papel podería ser favorecer contactos, ampliar rede e axudar na difusión ou articulación de intereses comúns entre comunidades e outros actores do territorio.</p> <p>Outros actores locais ou territoriais poderían incluír redes xa existentes, zonas colindantes e comunidades con experiencias consolidadas. O seu rol sería servir como comunidades mentoras, exemplificar boas prácticas e abrir vías de cooperación máis operativas, incluídas titorías ou acordos entre MVMC.</p>
--	--	---

Nova proposta	Medida previa que concreta	Comentarios
Incluír o aproveitamento forestal dos enclaves abandonados nos núcleos de comunidades de montes.	Facilitar a participación de MVMC como entidades promotoras; Crear un programa de asistencia integral para os MVMC; Priorizar financiamento para proxectos demostrativos de monte multifuncional.	A proposta concreta unha casuística dentro da xestión dos MVMC: enclaves abandonados en ámbitos de comunidades de montes. Pode incorporarse como actuación específica dentro das medidas de xestión conxunta e monte multifuncional.

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

Pagar á xente que xestiona ben o monte para que poña en marcha outros montes.	Promover o intercambio de experiencias, colaboración e cooperación dos MVMC; Crear unha bolsa/directorio de asistencia técnica e experiencias inspiradoras; Difundir boas prácticas e casos replicables.	Concreta a idea de mentoría e transferencia de coñecemento entre comunidades ou persoas xestoras. Engade que esa función estea remunerada.
Concluir os deslindes dos montes veciñais.	Crear un programa de asistencia integral técnica, xurídica, económica e social para os MVMC; Promover unha actualización normativa específica dos MVMC; Crear unha unidade técnica de esclarecemento da titularidade e mediación.	O documento xa menciona clarificación da propiedade, deslinde e ordenación como parte da asistencia aos MVMC. A proposta concreta unha actuación xurídico-territorial prioritaria.

Nova proposta	Posible nova medida adicional	Comentarios
Crear un Certificado de Xestión Territorial Resiliente para MVMC.	Establecer un sistema de recoñecemento e certificación da xestión territorial activa dos MVMC.	Podería servir para recoñecer comunidades que xestionan activamente o monte, ordenar prioridades de apoio público e identificar boas prácticas. Para que non sexa só un selo decorativo, debería ter efectos reais: prioridade en axudas, pagos, asistencia técnica ou visibilidade institucional.
Pagos directos por servizos ecosistémicos a comunidades que xestionen activamente o monte.	Crear unha liña de pagos por servizos ecosistémicos vinculada á xestión activa dos MVMC e doutros montes.	A proposta concreta un mecanismo financeiro novo para remunerar funcións ambientais e sociais: prevención de incendios, protección de augas, captura de carbono, mantemento de mosaicos e protección de infraestruturas. Está relacionada co monte multifuncional.

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

Liña estratéxica Impulso á remuda agraria e novos proxectos agrogandeiros

MEDIDA	ENFOQUE DA MEDIDA	ACTORES E ROLES
Poñer en marcha portelos únicos a nivel comarcal con persoal para dinamización, titorización e acompañamento de novos proxectos agrogandeiros	Os portelos únicos comarcais deben concibirse como estruturas de acompañamento integral para novos proxectos agrogandeiros, non como novos puntos de entrega de documentación. O seu funcionamento require persoal formado, vocacional e coñecedor da realidade agraria local, con capacidade para mediar con propietarios, orientar proxectos e conectar recursos. A escala comarcal debe combinarse con proximidade municipal e mesmo parroquial, co reforzo das Oficinas Rurais existentes, garantindo unha atención activa e non meramente administrativa por parte da Xunta, concellos, deputacións e GDR.	A Xunta de Galicia debería impulsar os portelos e garantir a dotación de persoal, apoiándose en Concellos, GDR, Deputacións e Oficinas Rurais como estruturas de proximidade. A peza central serían axentes de desenvolvemento rural con perfil técnico, social e mediador, capaces de conectar propietarios, persoas emprendedoras, Polos de Emprendemento, centros de formación e entidades locais.
Lanzar convocatorias territorializadas de proxectos piloto de xestión activa de terras con apoio intensivo	A medida propón convocatorias territorializadas de proxectos piloto con apoio intensivo, partindo de que non é realista actuar en toda Galicia ao mesmo tempo. A territorialización debe concretarse en ámbitos, instrumentos e responsabilidades claras, vinculándose con polígonos agroforestais, agrupacións de xestión conxunta, permutas ou outras ferramentas xa dispoñibles. Estes proxectos deberían funcionar como escolas de xestión activa da terra, permitindo probar modelos cooperativos, aprender dos erros e xerar experiencias replicables noutros territorios.	As convocatorias deberían ser financiadas e coordinadas pola Xunta de Galicia, coa participación de GDR, concellos e entidades locais na selección de territorios e no acompañamento. MVMC, agrupacións de propietarios, explotacións e cooperativas poderían promover os pilotos, apoiándose no Banco de Terras, nos instrumentos da Lei de recuperación, universidades e servizos técnicos para aprendizaxe e avaliación.
Crear unha bolsa/directorio de recursos de asistencia técnica e experiencias inspiradoras (mentores) para novos proxectos	A bolsa ou directorio non debería quedar nun rexistro pasivo de nomes. Ten que funcionar como unha ferramenta práctica para poñer en contacto novos proxectos agrogandeiros con persoas, entidades e recursos capaces de asesorar, orientar, acompañar ou inspirar. Debe combinar dous tipos de apoio, asistencia técnica e mentoría inspiradora. Non só en técnicos ou asesores profesionais. Tamén	O directorio debería ser impulsado pola Xunta de Galicia e construído coa colaboración de colexios profesionais, Asociación de Asesores Rurais, universidades e centros de formación. O núcleo práctico serían mentores agricultores, gandeiros, forestais e promotores con experiencia, conectados

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

<p>agrogandeiros (tanto a nivel territorial como galego)</p>	<p>experiencias inspiradoras, mentores e persoas ou entidades con traxectoria práctica que poidan orientar a novos proxectos desde a práctica. Trátase tamén de ofrecer referencias reais, acompañamento e aprendizaxes aplicadas.</p> <p>A bolsa debe responder á diversidade de necesidades dos proxectos. Coordinar os recursos en función da complexidade de cada proxecto. A bolsa debería estar organizada por perfís, especialidades, territorios e tipos de demanda, porque non precisa o mesmo unha granxa extensiva que un proxecto hortícola, nin un novo entrante que alguén con base familiar no sector.</p> <p>Require validación e certa estrutura de calidade.</p> <p>Necesidade de identificar técnicos, persoas expertas e entidades con experiencia contrastada. Fálase mesmo de rexistro de técnicos coa súa especialidade, de colaboración entre administración e representantes dos propios técnicos, e de establecer axudas ou incentivos para preparar asesores e mentores.</p> <p>Debe artellarse desde o local, pero con proxección galega. A bolsa debe ter unha estrutura multinivel: recoller recursos e referentes de proximidade, pero tamén permitir acceso a apoios especializados de ámbito galego cando o proxecto o precise.</p>	<p>con novos entrantes a través de GDR, oficinas rurais e entidades locais.</p>
<p>Priorizar o financiamento público a proxectos agrogandeiros con base territorial, viabilidade e impacto social e ambiental positivo, priorizando o enfoque agroecolóxico</p>	<p>A medida busca orientar o financiamento público cara a proxectos agrogandeiros con base territorial, viabilidade económica e impacto social e ambiental positivo. Deben priorizarse iniciativas que fixen poboación, xestionen biomasa e melloren a calidade dos alimentos, do solo e da auga. O enfoque agroecolóxico debe traducirse en criterios claros de calidade territorial, produtiva e ambiental, evitando que etiquetas como eco ou bio substitúan unha avaliación real. A Xunta e as entidades</p>	<p>A orientación dos criterios de financiamento correspondería á Xunta de Galicia e ás entidades financiadoras públicas. GDR, grupos Leader e organismos xestores canalizarían liñas específicas, mentres que concellos e entidades territoriais axudarían a validar o impacto local. Cooperativas, explotacións, novos entrantes e proxectos agroecolóxicos ou extensivos serían os principais</p>

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

	financiadoras deberían definir criterios estables e adaptados aos proxectos de base territorial.	beneficiarios, con apoio avaliador de universidades ou entidades independentes.
Crear itinerarios integrais de incorporación con terra, vivenda, instalacións, formación e acompañamento	<p>A incorporación debe concibirse como un itinerario completo e non como unha axuda illada.</p> <p>Entrar na actividade agraria depende da combinación de varios elementos: acceso á terra, vivenda, instalacións, formación, financiamento, asesoramento legal e fiscal, e acompañamento continuado. A medida propón, polo tanto, construír un percorrido integral de entrada á actividade.</p> <p>O acceso aos recursos materiais básicos é central, especialmente terra, vivenda e instalacións. Cuestións como rehabilitación de vivendas, readaptación de instalacións existentes, incorporación a explotacións que pechan e impulso ao Banco de Explotacións.</p> <p>A medida debe servir tanto para sucesións como para novos entrantes. Distinguir perfís e orixes, acompañar ás persoas próximas á xubilación sen relevo xeracional, e conexión entre persoas interesadas e explotacións. O itinerario debe valer tanto para quen chega sen base familiar como para facilitar transicións en explotacións existentes.</p> <p>O acompañamento ten que incorporar dimensión social e cultural. Incorporarse ao agro non é só montar un negocio, senón entrar nun territorio, nunha comunidade e nun xeito de vida.</p> <p>Requírese coordinación e conexión entre instrumentos xa existentes e novos dispositivos.</p> <p>Banco de Explotacións, instrumentos de recuperación de terra agraria, á bolsa de recursos técnicos, á colaboración público-privada, á administración local e rexional e á necesidade de difusión. O itinerario</p>	<p>A Xunta de Galicia debería articular os itinerarios, co apoio de concellos e GDR para detectar terras, vivendas e explotacións dispoñibles. O Banco de Explotacións, o Banco de Terras e outros instrumentos de mobilidade serían ferramentas clave, xunto con propietarios sen relevo, novos entrantes, deputacións, centros de formación e entidades de acompañamento técnico, financeiro e social.</p>

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

	<p>integral non ten que inventalo todo desde cero, senón conectar mellor ferramentas xa existentes e cubrir os ocos.</p>	
<p>Desenvolver fórmulas de entrada progresiva no sector agrogandeiro, adecuando de xeito acorde as axudas</p>	<p>A medida permite entradas progresivas no sector agrogandeiro, evitando que a incorporación dependa de investimentos elevados e compromisos bruscos desde o primeiro momento. Deben recoñecerse explotacións pequenas, actividade a tempo parcial, ingresos familiares externos e calendarios de crecemento máis longos. As axudas deberían adaptarse ao ritmo real dos proxectos, acompañando a evolución da persoa incorporada e evitando que o sistema favoreza só a entrada en granxas existentes ou proxectos de gran escala.</p>	<p>A adaptación das axudas e requisitos correspondería á Xunta de Galicia, en coordinación cos organismos xestores do PEPAC/LEADER e entidades financiadoras. Centros de formación, servizos de asesoramento, concellos e entidades locais acompañarían a transición, mentres que empresas con flexibilidade laboral poderían facilitar a pluriactividade de novos entrantes, pequenas explotacións e persoas a tempo parcial.</p>
<p>Fortalecer o Banco de Explotacións con mediación real e enfoque local</p>	<p>O fortalecemento do Banco de explotacións require mediación real, enfoque local e persoal cualificado. O instrumento debe identificar explotacións e infraestruturas dispoñibles, conectar titulares con novos entrantes e acompañar operacións viables de transmisión, cesión ou uso. Xunta, Concellos e Oficinas Rurais deberían reforzar a súa capacidade operativa para que o Banco deixe de ser un rexistro formal e se converta nun mecanismo útil de continuidade produtiva e remuda agraria.</p>	<p>O reforzo do Banco de Explotacións debería estar liderado pola Xunta de Galicia e polo propio instrumento, cunha mediación local exercida por concellos, Oficinas Rurais e GDR. Propietarios, titulares sen relevo e familias agrarias achegarían a oferta, mentres que novos entrantes e explotacións en expansión serían a demanda. Técnicos agrarios,</p>

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

	A coordinación con AGADER e instrumentos de mobilización e recuperación da terra agraria é fundamental.	xuristas e asesores económicos garantirían transmisións viables.
Crear liñas específicas para novos entrantes, proxectos de pequena escala, agrocolóxicos e extensivos	A creación de liñas específicas para novos entrantes, proxectos pequenos, agrocolóxicos e extensivos pretende corrixir a desvantaxe destes proxectos fronte a iniciativas de maior escala. Poden articularse orzamentos diferenciados no LEADER ou no PEPAC, compatibilidade con outras actividades e asesoramento multidisciplinar no campo. A medida debe facer viable a pequena escala sen condenala á marxinalidade administrativa nin obrígala a competir en igualdade formal con proxectos que parten de condicións moi distintas.	A creación de liñas específicas debería implicar á Xunta de Galicia, ao PEPAC e aos programas Leader como fontes de financiamento. Os GDR e organismos xestores deberían deseñar modalidades diferenciadas, con apoio de concellos, asesores de campo, centros de formación e colexios profesionais para detectar e acompañar proxectos de pequena escala, agrocolóxicos, extensivos e de novos entrantes.

Nova proposta	Medida previa que concreta	Comentarios
Liña específica para poñer en valor a agricultura a tempo parcial e estudar explotacións produtivas sen case axudas.	Desenvolver fórmulas de entrada progresiva no sector agrogandeiro; Crear liñas específicas para novos entrantes, proxectos de pequena escala, agrocolóxicos e extensivos.	A agricultura a tempo parcial xa está recollida dentro da entrada progresiva. A proposta concreta mellor o enfoque: recoñecela non só como etapa transitoria, senón como modelo resiliente e con valor territorial.
Acompañamento multidisciplinar a persoas que queiran innovar no rural, con axuda para pagar técnicos especializados.	Poñer en marcha portelos únicos comarcais; Crear unha bolsa/directorio de asistencia técnica e mentores; Crear itinerarios integrais de incorporación.	Acompañamento e asesoramento xa aparecen en varias medidas. A proposta concreta o financiamento do asesoramento especializado, ben mediante axudas ás persoas promotoras ou pagamento directo aos técnicos.
Asesoramento por equipos recoñecidos profesionalmente e multidisciplinares, con apoio económico, produtivo, loxístico e social.	Portelos únicos comarcais; Bolsa/directorio de asistencia técnica e mentores; Itinerarios integrais de incorporación.	A proposta reforza o enfoque xa previsto: o asesoramento debe ser profesional, multidisciplinar e non só administrativo. Concreta os ámbitos que deben cubrirse: económico, produtivo, loxístico e social.

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

Nova proposta	Posible nova medida adicional	Comentarios
<p>Contrato de relevo entre agricultor próximo á xubilación e novo entrante durante 2-3 anos, con subvención da seguridade social e titoría.</p>	<p>Crear un programa de contrato de relevo agrario con titoría e transición acompañada.</p>	<p>Está relacionado cos itinerarios integrais, o Banco de Explotacións e a bolsa de mentores, pero ten entidade propia suficiente. Define un mecanismo claro de transmisión de explotación, coñecemento e confianza entre xeracións. Debería formularse como medida específica dentro da remuda agraria.</p>

Liña estratéxica Reforzar as estruturas territoriais para atraer e viabilizar novas actividades agrarias

MEDIDA	ENFOQUE DA MEDIDA	ACTORES E ROLES
<p>Desenvolver programas de vivenda vinculada á incorporación rural</p>	<p>A medida entende a vivenda como unha infraestrutura básica para a incorporación rural, non como un elemento secundario. O programa debería avanzar por etapas: radiografía da vivenda dispoñible, identificación de patrimonio abandonado ou infrautilizado, incentivos a propietarios, acondicionamento e vinculación a proxectos agrarios. A Xunta, concellos, IGVS e entidades locais deberían articular bolsas ou bancos de vivenda rural rehabilitada -ou ben con liñas de financiamento para rehabilitación con compromiso de alugar a persoas do sector-, con prezos regulados e garantías, permitindo que a mobilización de vivenda acompañe á mobilización de terra.</p>	<p>Os programas de vivenda deberían ser deseñados pola Xunta de Galicia, o IGVS e os concellos, apoiándose en Catastro e entidades locais para identificar inmobles dispoñibles. Propietarios de vivendas baleiras, GDR, ONG, asociacións culturais e mediadores axudarían a conectar oferta e demanda, garantindo protección tanto para titulares e arrendatarios como para persoas que se incorporan ao rural.</p>

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

Desenvolver un plan e medidas de igualdade, conciliación e apoio aos coidados no ámbito rural	O plan de igualdade, conciliación e coidados no rural debe tratar estas cuestións como condicións estruturais para a resiliencia territorial e non como políticas accesorias. As mulleres deben poder desenvolver proxectos de vida con autonomía, e os servizos de proximidade, como casas do maior ou casas niño, deben entenderse tamén como infraestrutura produtiva. Xunta, concellos, servizos sociais e entidades de igualdade deberían orientar a medida cara ao coidado de maiores, a conciliación familiar e a creación de emprego local.	A Xunta de Galicia, os concellos e os servizos sociais deberían actuar como base institucional do plan. Entidades de igualdade, asociacións de mulleres rurais e organizacións comunitarias contribuirían ao deseño e seguimento, mentres que casas niño, casas do maior, centros de día, cooperativas, proxectos agrogandeiros e familias serían parte da rede práctica de coidados e conciliación.
Revisar criterios das axudas públicas para incorporar calidade do emprego, fixación de poboación e sustentabilidade territorial	A revisión dos criterios das axudas públicas debe incorporar a calidade do emprego, a fixación de poboación e a sustentabilidade territorial como elementos centrais de valoración. Os baremos deberían ser máis flexibles, estables e participados, evitando cambios anuais percibidos como arbitrarios. A medida podería incluír indicadores de impacto territorial e mesmo un selo de calidade territorial, sempre que sirva para orientar mellor os recursos e non para engadir burocracia sen efecto.	A revisión de criterios debería corresponder á Xunta de Galicia e aos organismos xestores de axudas, incorporando a visión de concellos, GDR e entidades territoriais sobre fixación de poboación e impacto local. Organizacións profesionais agrarias, cooperativas e sindicatos deberían participar no deseño, con universidades ou entidades avaliadoras apoiando indicadores que afectarán a proxectos beneficiarios, persoas traballadoras e comunidades locais.
Apoiar centros compartidos de transformación, almacenamento e comercialización	Os centros compartidos de transformación, almacenamento e comercialización son unha ferramenta clave para que a plusvalía quede no rural e para que pequenos produtores poidan iniciar actividade sen asumir investimentos imposibles. A medida debería apoiar obradoiros compartidos multiproduto, instalacións adaptadas á normativa sanitaria e estruturas cooperativas ou territoriais que permitan transformar, almacenar e vender con maior escala. Xunta, concellos, cooperativas e GDR poden facilitar infraestruturas, xestión compartida e acceso a mercados.	O apoio a centros compartidos require a participación da Xunta de Galicia e dos concellos en financiamento, solo, licenzas e apoio normativo. Cooperativas, asociacións de produtores e GDR poderían promover ou xestionar os centros, mentres que pequenos produtores, novos entrantes e proxectos agroecolóxicos serían usuarios directos, co acompañamento de autoridades sanitarias, técnicos alimentarios, redes comerciais e compra pública.

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

<p>Fomentar estruturas colectivas de venda e posicionamento comercial, particularmente en circuitos curtos</p>	<p>A medida busca fomentar estruturas colectivas de venda e posicionamento comercial, especialmente en circuitos curtos e compra pública alimentaria. Debe avanzar con prudencia, estruturar a oferta e orientar produtos cara a comedores escolares, residencias, centros de día, hospitais e outros mercados estables. A experiencia doutros territorios, incluídos modelos financiados con fondos FEADER, pode servir de referencia. O obxectivo é facilitar a entrada de pequenos produtores no mercado mediante organización colectiva, estabilidade comercial e maior capacidade de negociación.</p>	<p>As estruturas colectivas deberían partir de cooperativas, asociacións sectoriais e produtores, coa Xunta de Galicia e os GDR achegando financiamento, coordinación e formación comercial. Concellos, comedores escolares, residencias, centros de día e hospitais poderían actuar como demanda pública estable, apoiados por entidades loxísticas, plataformas de distribución curta e experiencias de referencia doutras comunidades.</p>
<p>Incorporar avaliación do impacto territorial das axudas</p>	<p>A avaliación do impacto territorial das axudas debe equilibrar transparencia e utilidade práctica. Existe unha tensión entre a necesidade de incorporar indicadores xeográficos e criterios que permitan coñecer os efectos reais das axudas no territorio, e o risco de incrementar a burocracia ou restar recursos ao traballo de campo. A medida debería definir indicadores simples, útiles e públicos, orientados á toma de decisións, sen converter a medición nun fin en si mesma nin afastar recursos da acción directa.</p>	<p>A avaliación debería ser incorporada pola Xunta de Galicia e os organismos xestores de axudas, con universidades, observatorios territoriais e entidades avaliadoras deseñando indicadores simples e útiles. Concellos e GDR achegarían lectura territorial, mentres que beneficiarios, comunidades locais e servizos técnicos de campo permitirían contrastar efectos reais e evitar unha avaliación meramente burocrática.</p>

Liña estratéxica Reducir o conflito entre usos agroganderos e forestais

MEDIDA	ENFOQUE DA MEDIDA	ACTORES E ROLES
<p>Elaborar unha cartografía de aptitude e prioridade de usos no espazo agroforestal</p>	<p>A cartografía de aptitude e prioridade de usos no espazo agroforestal debe servir como base para ordenar a competencia entre usos agrarios e forestais. É necesario aclarar o significado de prioridade, coordinar a ferramenta cos instrumentos xa previstos na METAGA e evitar que solos</p>	<p>A cartografía debería ser desenvolvida pola Xunta de Galicia e os institutos cartográficos, co apoio metodolóxico de universidades e centros de investigación. Concellos e órganos de ordenación</p>

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

	<p>con alta aptitude agraria acaben dedicados a usos incompatibles coa súa capacidade. A medida debe ter utilidade práctica e, cando proceda, carácter vinculante, sempre acompañada de aplicación efectiva por parte da administración e dos axentes territoriais.</p>	<p>territorial integrarían a información no planeamento, mentres que Catastro, Inventario Forestal, fontes ambientais, sector agrario e forestal, MVMC e entidades locais axudarían a validar usos e prioridades.</p>
<p>Definir zonas de preservación agraria estratéxica para aqueles solos de maior fertilidade e/ou de protección contra os lumes</p>	<p>A definición de zonas de preservación agraria estratéxica pretende protexer solos fértiles e áreas clave para a prevención de incendios, concentrando nelas investimentos e incentivos. A medida debe evitar a perda de solos agrarios valiosos e coordinarse cos catálogos e figuras de protección xa existentes para non engadir confusión normativa. A Xunta, concellos e entidades de ordenación territorial deberían vincular estas zonas a axudas bonificadas, protección fronte á urbanización e planificación agroforestal coherente.</p>	<p>A definición destas zonas debería corresponder á Xunta de Galicia e aos órganos de ordenación territorial, coa integración municipal a través do planeamento. Catastro, institutos cartográficos e universidades permitirían identificar solos fértiles e áreas estratéxicas contra lumes, mentres que explotacións, comunidades de montes, propietarios e organismos xestores de axudas serían claves para orientar investimentos e bonificacións.</p>
<p>Impulsar un programa específico de silvopastoralismo en terreos forestais (por exemplo, través de acordos entre gandeiros e propietarios, ou con fórmulas de xestión forestal conxunta)</p>	<p>O silvopastoralismo preséntase como unha vía práctica para reducir o conflito entre usos forestais e gandeiros. Hai moita superficie forestal onde xa non existen ganderías ou onde o uso gandeiro perdeu presenza, e iso dificulta a xeración de espazos abertos e discontinuidades no combustible vexetal. O silvopastoralismo aparece como unha solución de compatibilización, permitindo que o monte recupere parcialmente funcións de uso gandeiro sen deixar de ser espazo forestal. Forte vínculo coa prevención e redución da intensidade dos incendios. Nas notas insítese en reducir o “fuel” ou combustible presente no sotobosque, en evitar grandes masas continuas e en manter superficies abertas arredor de zonas produtivas. Ferramenta moi ligada á xestión do risco de lume, non só como uso produtivo adicional.</p>	<p>O programa debería ser impulsado pola Xunta de Galicia e os concellos, con propietarios forestais, MVMC e asociacións de propietarios como titulares da superficie. Gandeiros extensivos, novos entrantes e explotacións a tempo parcial xestionarían o pastoreo, apoiados por redes como MOVEGANDEX, técnicos forestais, veterinarios, asesores legais, universidades e axentes sociais para deseño, seguimento e aceptación territorial.</p>

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

	<p>A implantación require ordenación, acordos e modelos de compensación entre actividades. Hai que crear unha ordenación que supere a escala da parcela individual, regular tipos de plantación, favorecer cambios de mentalidade e establecer fórmulas de compensación entre usos e actores que poden convivir sobre o mesmo espazo. Precísanse acordos entre gandeiros e propietarios, e de xestión forestal conxunta e a viabilidade depende da existencia ou creación de base gandeira interesada. O programa debería comezar apoiándose en exemplos reais e en experiencias xa existentes. Mostrar exemplos existentes e casos concretos como MOVEGANDEX. Despregamento baseado en demostración práctica, divulgación e aprendizaxe a partir de experiencias que xa probaron que este modelo pode funcionar.</p>	
Crear mecanismos de permuta e compensación entre usos	<p>A creación de mecanismos de permuta e compensación entre usos busca facilitar que cada actividade se localice nos espazos máis axeitados, reducindo conflitos entre usos agrarios e forestais. A medida debe coidar a terminoloxía e as dinámicas sociais locais, xa que a desconfianza entre veciños pode bloquear operacións razoables. A mediación pública, entidades intermediarias ou fórmulas de compra interposta poden axudar a ordenar usos sen agravar conflitos de propiedade.</p>	<p>Os mecanismos de permuta ou compensación deberían ser creados pola Xunta de Galicia e os concellos, coa intervención de entidades mediadoras, notarios e Rexistro para garantir seguridade xurídica. Proprietarios, colindantes, explotacións agrarias e actores forestais serían as partes dos intercambios, apoiadas por técnicos territoriais e, cando haxa desconfianza, polo Banco de Terras ou fórmulas de compra interposta pública.</p>
Mellorar a coordinación entre planeamento urbanístico, ordenación agrogandeira e forestal, e mobilidade da terra	<p>A mellora da coordinación entre planeamento urbanístico, ordenación agrogandeira e forestal e mobilidade da terra é unha condición básica para evitar contradicións entre instrumentos e políticas. A solución debe apoiarse nos catálogos de solos agropecuarios e forestais xa previstos na normativa, reforzando a súa aplicación e a implicación de concellos e Medio Rural. A medida debe centrarse na coordinación efectiva entre</p>	<p>A coordinación debería articularse entre Xunta de Galicia, concellos e órganos de ordenación, incorporando aos responsables de planeamento urbanístico, ordenación forestal e agrogandeira. Catastro, institutos cartográficos e servizos xurídicos achegarían coherencia normativa, mentres que GDR, MVMC, organizacións agrarias e entidades locais</p>

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

	PXOM, leis sectoriais e instrumentos de mobilidade, evitando a creación de novas capas normativas sen capacidade operativa.	permitirían contraste territorial e os órganos políticos resolverían contradicións cando fose preciso.
--	---	--

Nova proposta	Medida previa que concreta	Comentarios
Impulsar o Plan de pastos desenvolvido pola Xunta en MVMC.	Impulsar un programa específico de silvopastoralismo en terreos forestais	Concreta unha vía de execución mediante un instrumento xa existente.

Nova proposta	Posible nova medida adicional	Comentarios
Trasladar parte dos custos de loita contra o lume aos propietarios forestais para incentivar a prevención.	Estudar mecanismos de corresponsabilidade económica na prevención e extinción de incendios vinculados á falta de xestión forestal.	É unha proposta nova, con forte carga fiscal, sancionadora ou de corresponsabilidade económica. Aspectos a considerar e a posible distinción entre abandono deliberado, falta de medios, titularidade descoñecida, temporalidade dunha xestión activa, ou outras limitacións estruturais da xestión.

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

Liña estratéxica Gobernanza e sensibilización

MEDIDA	ENFOQUE DA MEDIDA	ACTORES E ROLES
Incorporar contidos sobre territorio, propiedade, paisaxe, incendios e xestión da terra no sistema educativo	A incorporación de contidos sobre territorio, propiedade, paisaxe, incendios e xestión da terra no sistema educativo debe entenderse como unha medida de longo prazo para crear cultura territorial. Encaixa coa necesidade de reforzar a sensibilización e a corresponsabilidade social arredor da terra. A Xunta, a Consellería de Educación e a comunidade educativa poderían desenvolver materiais e actividades que expliquen a relación entre propiedade, deberes de xestión, prevención de incendios, paisaxe e sustentabilidade rural.	A incorporación de contidos debería depender da Xunta de Galicia e da Consellería de Educación, coa aplicación nos centros educativos por parte do profesorado e da comunidade educativa. Universidades, entidades ambientais, agrarias e forestais poderían elaborar materiais e formación, mentres que concellos, MVMC e proxectos locais achegarían aprendizaxe vinculada ao territorio para alumnado e familias.
Lanzar campañas públicas sobre os deberes asociados á propiedade, en particular con accións de alfabetización territorial para absentistas e persoas herdeiras	As campañas públicas sobre os deberes asociados á propiedade deberían dirixirse especialmente a persoas absentistas, herdeiras e titulares que manteñen parcelas sen xestión. A medida responde á necesidade de entender a propiedade tamén como responsabilidade de mantemento e xestión. Xunta, concellos e medios públicos poderían impulsar accións de alfabetización territorial que expliquen obrigas, alternativas de cesión ou alugueiro, instrumentos dispoñibles e consecuencias do abandono.	As campañas deberían ser impulsadas pola Xunta de Galicia, concellos e medios públicos, con apoio de Catastro, Rexistro, notariado e servizos xurídicos para explicar os deberes da propiedade. Organizacións agrarias, asociacións de propietarios, MVMC, parroquias, GDR e comunidades locais serían canles de proximidade para chegar a persoas absentistas, herdeiros e titulares pasivos ou descoñecidos.

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

Difundir boas prácticas e casos replicables de mobilización e xestión activa	<p>A medida busca facer visibles experiencias útiles, concretas e replicables. Mostrar casos que sexan interesantes, útiles e con capacidade de ser adaptados a outros contextos; exemplos reais que axuden a comprender como se poden resolver problemas, que actores interveñen e que aprendizaxes se poden extraer.</p> <p>As boas prácticas deben presentarse desde a experiencia vivida, non só desde o discurso técnico. Por exemplo, actos abertos ao público nos que a persoa gandeira ou promotora fale da súa experiencia: transmisión directa desde quen puxo en marcha iniciativas reais.</p> <p>A difusión debe combinar varios formatos e canles. Tanto soportes dixitais como YouTube, TikTok ou formatos semellantes, pero tamén canles presenciais: charlas a nivel de concello, comarca, colexios ou presentacións a técnicos da administración.</p> <p>Ligar a divulgación co contexto local e coa posibilidade de réplica. Importancia do nivel local, do papel dos concellos e da conexión coas especificidades de cada territorio. Utilidade de coñecer casos de proximidade e de ir aproveitando referencias xa existentes.</p> <p>A medida ten un compoñente de activación social e institucional. A difusión non se concibe só como información, senón como forma de xerar interese, reducir descoñecemento, conectar persoas e abrir oportunidades de acción. Tamén se destaca a relevancia de medios xeneralistas, da colaboración público-privada e do apoio de entidades locais e sectoriais.</p>	<p>A difusión debería apoiarse nos promotores dos proxectos e nas experiencias exitosas como fonte de credibilidade. Xunta de Galicia, universidades, GDR, concellos e entidades locais poderían seleccionar, sistematizar e compartir os casos, mentres que Polos de emprendemento, servizos agrarios, medios xeneralistas e canles dixitais axudarían a conectalos con novos proxectos.</p>
Crear unha estrutura de gobernanza territorial con Xunta, concellos, GDR, Polos de emprendemento, MVMC e organizacións	<p>A estrutura de gobernanza territorial pretende coordinar Xunta, concellos, GDR, Polos de emprendemento, MVMC e organizacións sectoriais arredor da mobilización e xestión activa da terra. A medida só terá sentido se conta con capacidade operativa, responsabilidades claras e conexión cos plans territoriais. Debe evitar converterse nun órgano</p>	<p>A estrutura de gobernanza debería estar coordinada pola Xunta de Galicia, coa FEGAMP e os concellos garantindo a escala municipal. GDR e Polos de emprendemento achegarían dinamización territorial, mentres que MVMC, organizacións profesionais</p>

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

<p>sociais sectoriais, en prol da mobilización e xestión activa de terras</p>	<p>formal sen incidencia e servir para aliñar recursos, resolver bloqueos, facer seguimento e conectar actores públicos, comunitarios e profesionais.</p>	<p>agrarias, cooperativas, entidades sociais sectoriais, universidades, observatorios e comunidades locais contribuirían con representación, soporte técnico e detección de necesidades.</p>
<p>Establecer plans comarcais de mobilización e xestión activa</p>	<p>Os plans comarcais de mobilización e xestión activa poden servir para traducir as liñas estratéxicas en actuacións adaptadas a cada territorio. Deben combinar enfoque comarcal con capacidade de baixar á escala parroquial cando sexa necesario. Xunta, concellos e GDR deberían elaborar plans con diagnóstico de terras, actores, prioridades, instrumentos aplicables e calendario de execución, conectando estes plans con proxectos piloto e estruturas de gobernanza territorial.</p>	<p>Os plans comarcais deberían contar cun marco e financiamento da Xunta de Galicia, mentres que concellos e GDR exercerían a coordinación de proximidade. MVMC, explotacións, cooperativas, propietarios e asociacións locais serían actores executores, apoiados por Banco de Terras, Banco de Explotacións, oficinas comarcais, universidades ou equipos técnicos, e validados polas parroquias e comunidades locais.</p>
<p>Fixar un cadro de mando público con indicadores de execución e resultados, avaliando periodicamente os instrumentos existentes</p>	<p>O cadro de mando público con indicadores de execución e resultados debería mellorar a transparencia e permitir avaliar periodicamente os instrumentos de mobilización e xestión activa. A medida debe deseñarse con indicadores simples, comprensibles e útiles para a toma de decisións. A Xunta, observatorios territoriais e entidades avaliadoras deberían evitar unha carga burocrática excesiva e centrarse en datos que permitan saber que se fixo, onde, con que resultados e que instrumentos funcionan mellor.</p>	<p>O cadro de mando debería ser responsabilidade da Xunta de Galicia, con observatorios territoriais, universidades e entidades avaliadoras deseñando indicadores e seguimento. Os organismos xestores de instrumentos e axudas achegarían datos, concellos e GDR contrastarían a execución territorial, e as entidades participantes e a cidadanía serían destinatarias da transparencia e da rendición de contas.</p>

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

Nova proposta recollida no cuestionario	Medidas previas nas que se poden considerar incluídas	Comentarios
<p>Trasladar á opinión pública a necesidade da ordenación, planificación e xestión do territorio.</p>	<p>Lanzar campañas públicas sobre os deberes asociados á propiedade; Difundir boas prácticas e casos replicables; Incorporar contidos sobre territorio, propiedade, paisaxe, incendios e xestión da terra no sistema educativo.</p>	<p>A proposta está xa recollida no bloque de gobernanza e sensibilización. O documento inclúe campañas públicas, alfabetización territorial, deberes asociados á propiedade e difusión de experiencias útiles. A nova redacción reforza o alcance cara á opinión pública xeral, pero non introduce unha medida substancialmente distinta.</p>
<p>Plan Educativo de Alfabetización Rural e Territorial, con contidos desde primaria sobre xestión do territorio, ciclo dos alimentos e papel do sector primario fronte ao cambio climático.</p>	<p>Incorporar contidos sobre territorio, propiedade, paisaxe, incendios e xestión da terra no sistema educativo.</p>	<p>A medida educativa xa está formulada no documento. A proposta achega unha redacción máis completa e precisa os contidos, pero encaixa directamente na medida existente. Pode empregarse para mellorar a súa descrición, non para crear unha medida nova.</p>

Nova proposta	Medida previa que concreta	Comentarios
<p>Mesa Local de Ordenación Participativa.</p>	<p>Crear unha estrutura de gobernanza territorial; Establecer plans comarcais de mobilización e xestión activa; Mellorar a coordinación entre planeamento urbanístico, ordenación agrogandeira e forestal.</p>	<p>Concreta a gobernanza territorial a escala local. É útil para deliberar sobre usos, prioridades, conflitos e modelo territorial con actores de proximidade.</p>
<p>Órganos de decisión en cada comarca onde produtores, propietarios de montes e administración local decidan o modelo de paisaxe.</p>	<p>Establecer plans comarcais de mobilización e xestión activa; Crear unha estrutura de gobernanza territorial; Elaborar cartografía de aptitude e prioridade de usos.</p>	<p>Concreta a dimensión comarcal da gobernanza e engade unha función deliberativa clara: acordar o modelo de paisaxe. Intégrase cos plans comarcais.</p>

7. ANEXO: Comentarios ás medidas no cuestionario previo

Medida operativa	Síntese dos comentarios recibidos
<p>Crear un procedemento abreviado de declaración de parcela infrautilizada ou abandonada para a súa incorporación a Banco de Terras ou inclusión en mecanismos de mobilización</p>	<p>Hai consenso en que cómpre actuar sobre parcelas abandonadas, pero non en como. Algúns expertos propoñen simplificar e activar procedementos administrativos con participación local, información pública e garantías xurídicas; outros dubidan de que sexa posible simplificar sen vulnerar dereitos. O Banco de Terras aparece como posible instrumento, pero con disenso claro: para uns debería reforzarse ou usarse como vía de mobilización, mentres outros consideran que non é práctico ou mesmo rexeitan a incorporación ao Banco de Terras.</p>
<p>Habilitar unha figura de autorización temporal de uso e mantemento de parcelas abandonadas para colindantes activos ou terceiros interesados, cun protocolo adaptado para preservar os dereitos dos propietarios</p>	<p>A medida é valorada como útil para frear o avance do mato, pero require garantías fortes. Reclámase un procedemento flexible, adaptado a situacións diversas, con mediación administrativa, participación local, prazos claros, seguro de responsabilidade civil e protección tanto da propiedade como da persoa usuaria. Existe preocupación por posibles conflitos xurídicos ou abusos se a autorización non está ben regulada.</p>
<p>Poñer en marcha un sistema de comunicación previa para limpeza, recuperación e posta en produción temporal de parcelas descoñecidas por parte de agricultores locais</p>	<p>A proposta xera cautela. Vese interesante para activar terras, pero só se existe verificación previa da titularidade e intervención clara da administración. Hai medo a que o agricultor local asuma riscos fronte a propietarios que poidan aparecer. Proponse conectar esta medida coa investigación da propiedade, a prevención de incendios e, eventualmente, coa subasta ou inclusión no BANTEGAL.</p>
<p>Desenvolver visores integrados de mobilidade da terra, incluíndo mapas de oportunidade agroforestal e rexistro de parcelas con oportunidade real de mobilización</p>	<p>Hai acordo xeral en que a tecnoloxía existe e que o problema principal é a calidade, actualización e interoperabilidade da información. Reclámase unha base local/comarcal, coordinación co Catastro e mellor difusión dos visores existentes. O visor debería servir para identificar oportunidades reais, non só para acumular mapas bonitos, esa nobre tradición administrativa.</p>

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

Medida operativa	Síntese dos comentarios recibidos
Crear unha unidade técnica de esclarecemento da titularidade e mediación a nivel comarcal	A medida é considerada clave, pero hai debate sobre a escala. Uns ven axeitada a escala comarcal con unidades especializadas; outros consideran que o traballo debe baixar á parroquia. Hai consenso en que deben ter persoal cualificado, capacidade proactiva e coordinación con AGADER, Catastro e estruturas locais.
Establecer protocolos de intercambio de información entre administracións e rexistros	A medida é lóxica, pero os comentarios son escépticos. Xa existen convenios ou protocolos, polo que o reto non sería tanto inventar outro papel, esa paixón institucional, senón aplicalo de verdade, mellorar a coordinación e superar a falta de vontade efectiva.
Promover unha actualización normativa específica dos MVMC atendendo ás novas realidades e retos territoriais	A medida debería centrarse menos na reforma abstracta e máis na capacidade real de acompañamento aos MVMC. Reclámase persoal formado, con coñecemento territorial e capacidade de mediación. Hai unha crítica clara ás escalas demasiado afastadas da parroquia e aos dispositivos que funcionan só como oficinas de trámite.
Crear un programa de asistencia integral técnica, xurídica, económica e social para os MVMC, en particular para a mediación comunitaria en conflitos internos e cuestión dos veciños ausentes	Hai boa acollida da asistencia integral, pero recoméndase comezar con pilotos e instrumentos concretos xa existentes. A asistencia debería ir máis alá do asesoramento puntual e converterse nunha escola práctica de xestión colectiva, cooperación e resolución de conflitos nos montes veciñais.
Facilitar a participación de MVMC como entidades promotoras de proxectos de mobilidade e xestión conxunta	Existe un apoio bastante claro á medida. Os MVMC poden ser actores centrais da mobilización de terras pola súa extensión e capacidade territorial, pero precisan información, incentivos fiscais, apoio administrativo e recoñecemento como entidades

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

Medida operativa	Síntese dos comentarios recibidos
	promotoras de proxectos dinamizadores, non só como propietarias pasivas de monte.
Priorizar financiamento para proxectos demostrativos de monte multifuncional	Hai consenso en que o monte debe entenderse como espazo multifuncional e non só madeireiro. Os proxectos demostrativos deberían traballar a escala suficiente, preferiblemente mancomunada, e combinar usos produtivos e ambientais que xeren renda, reduzan risco de incendios e melloren a resiliencia territorial.
Promover o intercambio de experiencias, colaboración e cooperación dos MVMC, particularmente os colindantes e/ou do mesmo territorio	A cooperación entre MVMC considérase positiva e necesaria, pero difícil de poñer en práctica. A agrupación en mancomunidades aparece como vía esencial para gañar escala, aínda que require incentivos, metodoloxía e acompañamento.
Poñer en marcha portelos únicos a nivel comarcal con persoal para dinamización, tutorización e acompañamento de novos proxectos agrogandeiros	A medida é ben valorada se o portelo único non se limita a tramitar papeis. Debe ofrecer acompañamento real, coñecemento local, mediación con propietarios e apoio ao emprendemento. Hai disenso sobre a escala: varios comentarios reclaman baixar ao nivel parroquial ou reforzar estruturas de proximidade.
Lanzar convocatorias territorializadas de proxectos piloto de xestión activa de terras con apoio intensivo	Hai consenso en comezar con pilotos territoriais ben acompañados, porque pretender facelo todo en todas partes ao mesmo tempo é a clásica receita para non facer nada. A medida debe concretarse en instrumentos xa existentes e servir para aprender modelos de cooperación, xestión comunal e produción colectiva replicables.
Crear unha bolsa/directorio de recursos de asistencia técnica e experiencias inspiradoras,	A medida considérase imprescindible, pero debe ter recursos reais. A bolsa de mentores debería incluír agricultura, gandería e sector forestal, con asesoramento técnico de calidade e

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

Medida operativa	Síntese dos comentarios recibidos
mentores, para novos proxectos agrogandeiros	mentores remunerados. Os comentarios critican que o persoal técnico estea atrapado en tarefas burocráticas en lugar de acompañar proxectos no campo.
Priorizar o financiamento público a proxectos agrogandeiros con base territorial, viabilidade e impacto social e ambiental positivo, priorizando o enfoque agroecolóxico	Hai acordo en priorizar proxectos con impacto territorial, social e ambiental, especialmente aqueles que fixen poboación e xestionen biomasa. Aparece unha advertencia sobre non converter o enfoque agroecolóxico nunha etiqueta ideolóxica ou comercial baleira, senón vinculalo á calidade dos alimentos, do solo, da auga e da vida rural.
Crear itinerarios integrais de incorporación con terra, vivenda, instalacións, formación e acompañamento	A medida é vista como clave, especialmente pola vivenda. Sen acceso a vivenda non hai proxecto agrario viable. Os itinerarios deben integrar terra, explotación, instalacións, formación, acompañamento e recuperación de vivenda abandonada ou infrautilizada, garantindo sempre os dereitos das persoas titulares.
Desenvolver fórmulas de entrada progresiva no sector agrogandeiro, adecuando de xeito acorde as axudas	Hai consenso forte en que a incorporación debe poder ser progresiva. As axudas actuais percíbense demasiado pensadas para entradas bruscas ou incorporación a granxas xa existentes. Reclámase recoñecer a agricultura a tempo parcial, permitir crecemento gradual, flexibilizar prazos e facilitar a combinación con outros ingresos.
Fortalecer o Banco de explotacións e de infraestruturas agrarias con mediación real e enfoque local	A medida depende case totalmente da capacidade humana e territorial. O Banco só será útil se conta con mediación real, persoal cualificado, coñecemento local e capacidade de conectar propietarios, explotacións e novos entrantes. Sen iso, será outro rexistro ben intencionado durmindo nun caixón dixital.
Crear liñas específicas para novos entrantes, proxectos de	A medida é vista como necesaria porque os proxectos pequenos adoitan quedar en desvantaxe fronte a iniciativas de maior

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

Medida operativa	Síntese dos comentarios recibidos
pequena escala, agroecolóxicos e extensivos	tamaño. Proponse crear liñas específicas ou reservas orzamentarias, compatibilizar axudas con outras actividades e asegurar asesoramento de campo, non só tramitación desde oficinas.
Desenvolver programas de vivenda vinculada á incorporación rural	Hai consenso moi claro: a vivenda é unha peza crítica da incorporación rural. Proponse crear bancos ou bolsas de vivenda rehabilitada, axudas para acondicionamento e restauración, e mecanismos que vinculen a vivenda dispoñible con novos proxectos agrarios, con prezos regulados e garantías para titulares e arrendatarios.
Desenvolver un plan e medidas de igualdade, conciliación e apoio aos coidados no ámbito rural	A medida é considerada esencial para a resiliencia rural. Os coidados, a conciliación e a igualdade non se ven como políticas accesorias, senón como condicións para que as persoas poidan desenvolver proxectos de vida e traballo no rural. Destácase especialmente a atención a maiores e a creación de emprego local.
Revisar criterios das axudas públicas para incorporar calidade do emprego, fixación de poboación e sustentabilidade territorial	Hai acordo en revisar os criterios das axudas para valorar máis a creación de emprego, a fixación de poboación e o coidado territorial. Reclámase estabilidade, participación dos actores e menos arbitrariedade nos cambios anuais.
Apoiar centros compartidos de transformación, almacenamento e comercialización	A medida é moi ben valorada para pequenos proxectos. Os centros compartidos permitirían transformar, almacenar e comercializar sen que cada produtor teña que asumir investimentos imposibles. Tamén reforzarían o cooperativismo e a retención de valor engadido no territorio.
Fomentar estruturas colectivas de venda e posicionamento	Hai apoio á venda colectiva e aos circuítos curtos, especialmente vinculados á compra pública alimentaria. A clave sería estruturar

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

Medida operativa	Síntese dos comentarios recibidos
comercial, particularmente en circuitos curtos	a oferta para que pequenos produtores poidan acceder a mercados estables, incluíndo comedores escolares, residencias ou hospitais. Recoméndase avanzar gradualmente e aprender de modelos xa existentes.
Incorporar avaliación do impacto territorial das axudas	Hai disenso. Uns consideran necesario medir o impacto territorial con indicadores; outros temen que isto xere máis burocracia e desvíe recursos da acción directa. A síntese razoable sería avaliar, si, pero con indicadores simples, útiles e conectados co traballo de campo. Porque medir por medir xa é deporte olímpico administrativo.
Elaborar unha cartografía de aptitude e prioridade de usos no espazo agroforestal	A cartografía considérase necesaria, mesmo estrutural, pero debe definirse ben que significa “prioridade de usos”. Para algúns debería ser vinculante e evitar usos inadecuados en solos de alta aptitude agraria. Tamén se lembra que parte deste traballo xa pode estar regulado e que o problema é a aplicación efectiva.
Definir zonas de preservación agraria estratéxica para aqueles solos de maior fertilidade e/ou de protección contra os lumes	A medida recibe apoio, pero con matices. Hai consenso en protexer solos fértiles e estratéxicos contra incendios, mais algúns expertos piden facelo cos instrumentos xa existentes para non engadir máis confusión normativa. Tamén se propón concentrar investimentos e bonificar axudas nestas zonas.
Impulsar un programa específico de silvopastoralismo en terreos forestais, mediante acordos entre gandeiros e propietarios ou fórmulas de xestión forestal conxunta	Hai consenso en que o silvopastoralismo é moi útil para a prevención de incendios e a xestión activa do monte. Para funcionar precisa formación, incentivos, simplificación burocrática, modelos contractuais seguros, asesoramento legal e técnico, e acordos a unha escala suficiente.
Crear mecanismos de permuta e compensación entre usos	A medida considérase útil para ordenar usos e situar cada actividade no lugar máis axeitado. Porén, hai cautela co termo

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

Medida operativa	Síntese dos comentarios recibidos
	“compensación” e coa realidade social da compravenda entre veciños. A mediación pública ou a compra interposta poderían facilitar operacións bloqueadas por conflitos locais.
Mellorar a coordinación entre planeamento urbanístico, ordenación agrogandeira e forestal, e mobilidade da terra	Hai acordo no diagnóstico: a falta de coordinación entre urbanismo, ordenación agraria, forestal e mobilidade da terra é un problema. O disenso está na solución. Uns consideran que os instrumentos normativos xa existen e só hai que aplicalos; outros reclaman maior coordinación política, municipal e autonómica, e mecanismos prácticos para resolver contradicións.
Incorporar contidos sobre territorio, propiedade, paisaxe, incendios e xestión da terra no sistema educativo	Non hai comentarios específicos. A medida podería interpretarse como unha aposta de longo prazo pola alfabetización territorial desde o sistema educativo.
Lanzar campañas públicas sobre os deberes asociados á propiedade, en particular con accións de alfabetización territorial para absentistas e persoas herdeiras	Non hai comentarios específicos. A medida apunta á necesidade de cambiar a percepción da propiedade: non só como dereito, senón tamén como responsabilidade de xestión e mantemento.
Difundir boas prácticas e casos replicables de mobilización e xestión activa	Non hai comentarios específicos. A medida encaixa coas propostas de intercambio de experiencias, mentoría e proxectos piloto, facilitando aprendizaxe entre territorios.
Crear unha estrutura de gobernanza territorial con Xunta, concellos, GDR, Polos de emprendemento, MVMC e organizacións sociais sectoriais,	Non hai comentarios específicos. A medida podería servir para coordinar actores, pero debería evitar converterse nun órgano máis sen capacidade operativa real. Xa temos suficientes mesas para soste o planeta.

Medida operativa	Síntese dos comentarios recibidos
en prol da mobilización e xestión activa de terras	
Establecer plans comarcais de mobilización e xestión activa	Non hai comentarios específicos. A medida é coherente co enfoque territorializado, aínda que nos comentarios doutras medidas aparece o debate entre escala comarcal e escala parroquial.
Fixar un cadro de mando público con indicadores de execución e resultados, avaliando periodicamente os instrumentos existentes	Non hai comentarios específicos. A medida podería mellorar a transparencia e a rendición de contas, pero debería deseñarse con indicadores simples e útiles para evitar máis burocracia sen impacto real.

8. ANEXO II. Valoración medidas

Liña Estratéxica	Medida potencial	Valoración media (sobre 10)	Desv. estandar
Activación da propiedade agraria	Medida 1.1. Crear un procedemento abreviado de declaración de parcela infrautilizada ou abandonada para a súa incorporación a Banco de Terras ou inclusión en mecanismos de mobilización.	8,07	1,94
	Medida 1.2. Habilitar unha figura de autorización temporal de uso e mantemento de parcelas abandonadas para colindantes activos, cun protocolo adaptado para preservar os dereitos dos propietarios....	8,67	1,40
	Medida 1.3. Poñer en marcha un sistema de comunicación previa para limpeza, recuperación e posta en produción temporal de parcelas de descoñecidos por parte de agricultores locais.	8,00	1,62
	Medida 1.4. Desenvolver visores integrados de mobilidade da terra (por exemplo, inclíndo mapas de oportunidade	8,27	1,50

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

	agroforestal e rexistro de parcelas con oportunidade real de mobilización).		
	Medida 1.5. Crear unidades técnicas de esclarecemento da titularidade e mediación a nivel comarcal.	8,33	2,33
	Medida 1.6 . Establecer protocolos de intercambio e integración de información relacionada coa titularidade entre administracións e rexistros.	8,67	1,74
Impulso á remuda agraria e novos proxectos	Medida 2.1. Poñer en marcha portelos únicos a nivel comarcal con persoal para dinamización, titorización e acompañamento de novos proxectos agrogandeiros.	7,87	2,33
	Medida 2.2. Lanzar convocatorias territorializadas de proxectos piloto colectivos de xestión activa de terras con apoio intensivo.	7,80	1,74
	Medida 2.3. Crear unha bolsa/directorio de recursos de asistencia técnica e experiencias inspiradoras (mentores) para novos proxectos agrogandeiros (tanto a nivel territorial como galego).	8,13	1,81
	Medida 2.4. Priorizar o financiamento público a proxectos agrogandeiros con base territorial, viabilidade e impacto social e ambiental positivo, priorizando o enfoque agroecolóxico.	7,87	2,88
	Medida 2.5. Crear itinerarios integrais de incorporación con terra, vivenda, instalacións, formación e acompañamento.	8,40	2,56
	Medida 2.6. Desenvolver fórmulas de entrada progresiva no sector agrogandeiro, adecuando de xeito acorde as axudas.	7,80	2,37
	Medida 2.7. Fortalecer o Banco de explotacións e de infraestruturas agrarias con mediación real e enfoque local.	8,07	2,31
	Medida 2.8. Crear liñas específicas para novos entrantes, proxectos de pequena escala, agroecolóxicos e extensivos.	8,33	2,38
Re-activación dos MVMC	Medida 3.1. Promover unha actualización normativa específica dos MVMC atendendo ás novas realidades e retos territoriais.	8,53	2,13
	Medida 3.2. Crear un programa de asistencia integral técnica, xurídica, económica e social para os MVMC, en particular para a mediación comunitaria para conflitos internos e cuestión dos veciños ...	8,33	2,66
	Medida 3.3. Facilitar a participación de MVMC como entidades promotoras de proxectos de mobilidade e xestión conxunta.	7,73	1,75
	Medida 3.4. Priorizar financiamento para proxectos demostrativos de monte multifuncional.	8,27	1,67

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

	Medida 3.5 Promover o intercambio de experiencias, colaboración e cooperación dos MVMC, particularmente os colindantes e/ou do mesmo territorio.	8,27	1,62
Reforzar as estruturas territoriais para atraer e viabilizar novas actividades agrarias	Medida 4.1. Revisar criterios das axudas públicas para incorporar calidade do emprego, fixación de poboación e sustentabilidade territorial.	8,87	1,46
	Medida 4.2. Apoiar centros compartidos de transformación, almacenamento e comercialización.	7,87	2,23
	Medida 4.3. Fomentar estruturas colectivas de venda e posicionamento comercial, particularmente en circuitos curtos. Puntúa a medida entre 0 (non prioritaria) e 10 (moi prioritaria)	8,33	1,99
	Medida 4.4 Incorporar avaliación do impacto territorial das axudas.	7,33	2,55
	Medida 4.5 Desenvolver programas de vivenda vinculada á incorporación rural.	8,73	1,75
	Medida 4.6. Desenvolver un plan e medidas de igualdade, conciliación e apoio aos coidados no ámbito rural.	8,07	2,43
Reducir o conflito entre usos agroganderos e forestais	Medida 5.1 Elaborar unha cartografía de aptitude e prioridade de usos no espazo agroforestal.	8,73	1,79
	Medida 5.2. Definir zonas de preservación agraria estratéxica para aqueles solos de maior fertilidade e/ou de protección contra os lumes.	8,47	2,47
	Medida 5.3 Impulsar un programa específico de silvopastoralismo en terreos forestais (por exemplo, través de acordos entre gandeiros e propietarios, ou con fórmulas de xestión forestal conxunta, e...	9,07	1,16
	Medida 5.4. Crear mecanismos de permuta e compensación entre usos agrogandeiros e forestais.	8,40	1,59
	Medida 5.5. Mellorar a coordinación entre planeamento urbanístico, ordenación agrogandeira e forestal, e instrumentos de mobilidade da terra.	9,27	0,88
Gobernanza e sensibilización	Medida 6.1. Incorporar contidos sobre territorio, propiedade, paisaxe, incendios e xestión da terra no sistema educativo. Puntúa a medida entre 0 (non prioritaria) e 10 (moi prioritaria)	8,93	1,22
	Medida 6.2. Lanzar campañas públicas sobre os deberes asociados á propiedade, en particular con accións de alfabetización territorial para absentistas e persoas herdeiras. Puntúa a medida entre 0 ...	8,07	2,63

Mesa de traballo “Mobilización e xestión activa do espazo agroforestal”

Medida 6.3. Difundir boas prácticas e casos replicables de mobilización e xestión activa de terras. Puntúa a medida entre 0 (non prioritaria) e 10 (moi prioritaria)	8,47	1,64
Medida 6.4. Crear unha estrutura de gobernanza territorial con Xunta, concellos, GDR, Polos de emprendemento, MVMC e organizacións sociais sectoriais, en prol da mobilización e xestión activa de t...	8,33	2,61
Medida 6.5. Establecer plans comarcais de mobilización e xestión activa. Puntúa a medida entre 0 (non prioritaria) e 10 (moi prioritaria)	7,80	2,62
Medida 6.6. Fixar un cadro de mando público con indicadores de execución e resultados, avaliando periodicamente os instrumentos existentes. Puntúa a medida entre 0 (non prioritaria) e 10 (moi prio...	7,47	2,59

FT RS

Foro Territorio Rural Resiliente

SANTIAGO DE COMPOSTELA 28/05/26

ORGANIZA

Fundación
Juana de Vega

USC LABORATE
UNIVERSIDADE DE SANTIAGO DE COMPOSTELA
LABORATORIO DO TERRITORIO

COLABORA

FUNDACIÓN
ROBERTO RIVAS

COLEXIO
PROFESIONAL
DE XORNALISTAS
DE GALICIA

Fundación RIA
Rede de Innovación Arousa